

TAMARA ONOS

ISOLATIE

Renske is getuige van een ernstig ongeval.
Kan ze meer doden voorkomen?

THRILLER

DE CRIME COMPAGNIE

PROLOOG

Toen hij zijn nagels in de isolatielaag zette, deukte het materiaal licht in, maar er ontstond geen opening. Hij duwde de toppen van zijn vingers dieper in het purschuim en trok. Zijn nagels leken los te scheuren van zijn huid, maar de zachte muur bleef intact.

‘Gaaf het nog?’ Zijn stem klonk krakend en zacht. Elk geluid viel dood in deze ruimte. Hij schraapte zijn keel, herhaalde de vraag luider, maar kreeg nog steeds geen reactie. Op handen en voeten kroop hij naar de hoek waarin de Pool lag, hield zijn hoofd boven het gezicht van de man en wachtte op een vleugje hoop. Was het te laat? Was hij te laat?

Net toen hij overeind wilde komen, voelde hij een spoortje wind over zijn wang. Een kleine luchtverplaatsing uit de mond van de Pool. De steen in zijn maag zweefde iets omhoog. Het kon nog. Hij strompelde terug naar de hoek en drukte zijn nagels opnieuw in de wand. De pijn negerend. Het moest lukken.

1

Spankeren – vrijdag 5 juli

Witte piepschuimblokken stonden als torenhoge dominostenen op een rij in de fabriekshal. Renske voelde zich klein naast de giganten. Konden ze vallen? Wat zou er gebeuren als er een heftruck tegenaan reed? Snel maakte ze een notitie en volgde de donkerharige man in pak die voor haar uit beende. Directeur Frans Epinger had haar tijdens de hele rondgang al weinig tijd gegeven om aantekeningen te maken.

Het proces in deze Spankerense fabriek was prachtig. Kleine, suikerachtige korrels werden in een paar processtappen omgetoverd in piepschuimballetjes en vervolgens geperst tot een blok met een oppervlak van één vierkante meter en een hoogte van vijf meter. De hal waar ze nu was, stond vol met dergelijke witte torens.

Jerzy, de vader van haar vriendin Sara, werkte in deze fabriek. Hij had de risico-inventarisatie en -evaluatie gemaakt, zodat medewerkers veilig en gezond konden werken. Als arboprofessional moest zij zijn werk toetsen, controleren of alle risico's in kaart waren gebracht. Het bedrijf had haar dus ingehuurd, haar gevraagd te komen. Toch had ze zich nog geen seconde welkom gevoeld. Ze had verwacht dat Jerzy aanwezig zou zijn, maar, zo meldde Frans Epinger die haar ontving, Jerzy had bezoek uit Polen en had daarom een week eerder vakantie genomen. Volgens de directeur kon de toetsing wel zonder hem. Hij had de

rondgang begeleid en het tempo hooggehouden. Ze had nauwelijks met medewerkers kunnen praten. In de paar gevallen dat ze wel vragen had kunnen stellen, stond hij er dicht op, keek mee met haar aantekeningen en had regelmatig de vragen zelf beantwoord. Iedereen was lovend geweest over het bedrijf en niemand had één enkel gevaar benoemd.

Renske ging iets sneller lopen om de afstand tussen haar en de directeur te verkleinen. Vanuit de blokkenopslag liepen ze verder naar een hal met vier productielijnen. Epinger gebaarde in het voorbijgaan naar de machines. 'En dit is het laatste deel van het proces. Hier worden de foamblokken in platen gesneden en, als de klant dat wil, voorzien van een gelijmde folielaag.' Hij stopte in een hoek om een heftruck te laten passeren. 'We zijn rond. Je hebt alles gezien.'

Renske noteerde het aanrijdgevaar dat voetgangers liepen door de heftruck. De machines zou ze later nog bekijken. Ze zou zorgen dat Jerzy dan meeging, dan kon ze ook de medewerkers beter bevragen. Ze wees naar de gang achter de lijmlijnen. 'Waar gaat die gang heen? Daar zijn we nog niet geweest.'

'Toiletten en de kantine. In de kantine ben je gestart.'

'Ik zal een nieuwe afspraak maken met Jerzy na zijn vakantie, omdat hij de preventiemedewerker van het bedrijf is. Ik kan nu wel verder met het doornemen van de documenten en ik heb de inloggegevens van de risico-inventarisatie en -evaluatie nodig.'

Frans Epinger keek haar verstoord aan. 'Die inloggegevens krijg je zo van me, maar een gesprek met Jerzy lijkt me onnodig. Je kunt je vragen gewoon aan mij stellen.' Hij pakte zijn mobiel, mompelde: 'Moment, deze moet ik nemen' en wandelde terug naar de opslag terwijl hij het apparaat tegen zijn oor hield.

Renske bekeek haar aantekeningen. Ze had nog geen schokkende zaken gezien, maar deze rondgang was veel te oppervlakkig geweest. Hoe zou het zitten met de beveiligingen van de machines? Zouden die voldoende zijn onderzocht?

Een knal doorbrak haar gedachten. In de gang naar de kantine sloeg een deur tegen de muur en een gezette man rende de hal in. Het geluid van een draaiende machine golfde door de productieruimte. De man riep iets, keek om zich heen en rende toen langs haar naar de blokkenopslag.

Een rauwe schreeuw klonk boven het achtergrondgedreun van de machines uit. Als van een dier in nood. Zonder verder nog op de directeur te wachten, rende Renske naar de openstaande deur en stapte over de hoge drempel de ruimte in. Dit deel kwam haar niet bekend voor. Het rook hier anders dan in de rest van de fabriek. Niet de frisse, scherpe geur van piepschuim, of de penetrante lijmlucht die ze bij de productielijnen had geroken. De lucht in deze hal deed haar denken aan pas gedekte, platte daken of vers geasfalteerde wegen. Teer, bitumen. Weer hoorde ze een hoog gekrijs. Onverstaanbaar uitgeschreeuwde woorden.

Toen haar ogen gewend waren aan de slechte verlichting, zag ze midden in de ruimte een installatie met een lengte van ongeveer twintig meter. Aan het uiteinde daarvan draaiden manskogels, glanzende, zilverkleurige rollen. Een wals. Ze zag nu ook de bron van het geschreeuw. Een blonde man in de blauwe bedrijfskleding van EPS BV hield zijn armen voor zich uitgestrekt en keek haar over zijn schouder aan. Zijn gezicht was vertrokken van pijn en paniek.

Renske rende naar de machine en zag precies datgene waarvoor ze al bang was geweest. De handen van de man zaten ingeklemd tussen de twee naar elkaar toe draaiende rollen. Stukje bij beetje werd hij steeds verder de wals ingetrokken. Zijn polsen waren al niet meer zichtbaar. Wat zou er gebeuren als zijn armen tot zijn oksels waren verdwenen? Wat gebeurde er dan met zijn schouders en met het hoofd?

Ze wist dat het geen zin had om aan de man te trekken. Walsen waren te sterk. Die zouden onverbiddelijk en onverminderd doorrollen. Ze moest de installatie stopzetten. Waar waren de

noodknoppen. Ze zocht naar de rood-geelcombinatie, maar zag niets.

‘Hoe moet dat ding uit?’ schreeuwde ze in het oor van de beknelde man.

Hij gilte woorden die ze niet begreep.

Met grote stappen liep ze langs de zijkant van de wals op zoek naar iets waarmee ze de machine kon stoppen. Een bedieningspaneel, noodknoppen of metalen draden. Ze zag niets. Hoe werd deze installatie bediend?

Naast een open buitendeur zat een oudere man met zijn rug tegen de muur. Zacht wiegde hij heen en weer.

Renske stopte vlak voor hem. ‘Hoe moet die machine uit?’

Met een lege blik keek hij haar aan.

Ze boog zich naar hem toe. ‘Waar is de noodstop?’

Nog steeds reageerde hij niet.

‘Bel 112!’ commandeerde ze, maar er volgde geen beweging. Waar bleef de directeur? Waarom kwam er niemand helpen?

Naast de deur zag ze het brandalarm. Ze twijfelde even, maar sloeg toen het glas in en drukte op de knop. Meteen werd het geluid van de dreunende machines overstemd door een loeiende sirene. Dit moest in de hele fabriek te horen zijn. Ze rende terug naar de installatie, begon bij de walsrollen en liep eromheen. Nergens zag ze knoppen. Ze probeerde het gegil van de blonde man te negeren en liet langzaam haar ogen langs de machine glijden. Halverwege zat een smalle trap die naar een bordes leidde. Daar zou het kunnen zijn. Renske klom de steile treden op naar boven en vond een dikke, grijze plaat vol knoppen. Ze had dit soort panelen in andere fabrieken wel vaker gezien. En in het Openluchtmuseum. Oude meuk die aan geen enkele norm meer voldeed. Nergens stond een tekst of een symbool bij. Het waren alleen maar verschillende soorten knoppen. Groene knoppen. Rode knoppen. Schakelknoppen. En een eenzame wijzerplaat met een naald die onrustig in het rode gedeelte van een cirkel

trilde. 'Hoe zet ik dat ding uit?' riep Renske weer. 'Welke knop?'

'*Zielony. Zielony górny.*' De stem van de blonde man sloeg over.

Ze vloekte. Roemeens, Pools? Pools natuurlijk. Jerzy was ook Pools. Sara had weleens verteld dat haar vader Poolse medewerkers instructie gaf en sommigen zelfs Nederlandse les. Ze pakte haar mobiel uit haar broekzak, zocht de favorieten en belde haar vriendin. Zodra de secondeteller op het scherm aangaf dat ze verbinding had, begon ze te praten. 'Saar, wat betekent zjelonie goerne?'

'Wat?' De stem van Sara klonk vertwijfeld over de luidspreker.

'Er zit iemand vast in de wals bij EPS. Hij zegt zjelonie goerne, wat betekent dat?' De kruin van de blonde man leek steeds dichterbij de walsrollen te komen. Zouden zijn ellebogen al zijn geplet? Hoe lang had ze nog? Waar bleef die directeur?

'*Zielony górny!*' De stem van de beknelde man klonk weer boven de slagen van de machine uit.

'O! *Zielony górny*,' herhaalde Sara. 'Bovenste groen. Hij zegt bovenste groen.'

Renske zag inderdaad twee groene knoppen. Zonder aarzeling drukte ze de bovenste in. Het gegil van de man nam toe.

De bovenste walsrol zakte naar beneden. De walsrollen bewogen naar elkaar toe. Dit moest het afknijpen zijn dat dit soort machines vaak deed voor ze stopten. Gespannen keek ze naar de rol die langzaam bleef zakken. Dit duurde te lang. Zou het toch de verkeerde knop zijn? Net toen ze de andere knop wilde indrukken, klonk een langgerekt gesis door de ruimte. Het geluid van ontsnappende lucht. Ze tuurde naar de zilveren rollen. Veranderden de walsen van richting? Ze probeerde niet te knippen en zag het toch echt. De ruimte tussen de walsen werd groter. Ze bewogen van elkaar af. Van achter de machine klonk een dreun. De witte kruin was niet langer te zien. 'Hij is los, Saar. Het is gelukt.' Ze verliet het bordes. 'Hij moet onmiddellijk medische hulp hebben.' Ze beëindigde het gesprek en boog voorover naar

de man die kreunend op de vloer lag. ‘Bent u in orde?’

‘*Moje ręce.*’ De tranen liepen over zijn wangen. Hij ging recht-op zitten en bekeek zijn handen alsof het vreemde voorwerpen waren.

Renske zag geen bloed en alle ledematen zagen er normaal uit. Rood, gerimpeld, maar wel in normale proporties. Er zouden foto’s moeten worden gemaakt om te controleren of er inwendige verwondingen waren.

‘*Moje ręce,*’ herhaalde de man.

Wat zou hij bedoelen? Het gaat goed? Het doet pijn? Wat een onbegrijpelijke taal. Misschien moest ze Sara terugbellen.

De sirene stopte en de plotselinge stilte vulde de hal.

De man keek haar met grote ogen aan en zei zacht: ‘*On mnie pchnął.*’

‘Ik weet niet wat je bedoelt.’ Renske keek om zich heen. Waar bleef iedereen? Ze moesten de sirene hebben gehoord.

‘*Pchnął.*’

‘Heb je pijn? *You hurt?*’

‘*Pchnął.*’

Die man moest zo snel mogelijk naar het ziekenhuis. Ze pakte haar mobiel weer en wilde 112 intypen.

‘Niet bellen!’ Een harde stem klonk door de ruimte. Met grote stappen kwam Frans Epinger op hen af. ‘Ik heb gebeld!’ Hij zwaaide met zijn telefoon.

Renske liet de hare zakken.

De gezette man die eerder langs haar heen was gerend liep vlak achter de directeur. Hij bukte en hielp zijn collega voorzichtig overeind.

Frans Epinger keek kort naar de handen van de Poolse man en liep vervolgens naar de oudere medewerker die nog steeds apathisch tegen de muur zat. Hij hurkte naast hem, aaide over zijn bovenarm en zei iets wat Renske niet kon verstaan.

Ze bekeek hen. Rare prioriteit. Hoewel hij nu toch niets voor

het slachtoffer kon doen natuurlijk, maar die oude man had in haar beleving wel even kunnen wachten. Hij was zich waarschijnlijk kapot geschrokken, maar hij was niet gewond. De Pool wel.

Alsof de directeur haar gedachten hoorde, sprak hij vanaf de zijkant van de ruimte: 'Medische hulp is geregeld.' Hij gaf de oude man een schouderklopje. 'En met Aart gaat het ook duidelijk beter.'

Renske had niet de indruk dat Aart alweer was geland. Het verbaasde haar altijd hoe verschillend mensen konden reageren op noodsituaties. Sommigen bevroren en konden niets meer doen. Behalve voor zich uitstaren, zoals Aart. Ze richtte haar blik weer op Frans Epinger die nu toch naar de Pool was gelopen en de gezette man instructies gaf.

'Piotr gaat met Tomasz mee,' sprak hij.

De twee Polen stonden inderdaad op en liepen naar de uitgang.

Renske bekeek ze. 'Kunnen ze niet beter hier wachten op de ambulance?'

'Ze lopen vast naar de poort. Ik loop met hen mee.' Epinger maakte aanstalten om achter het tweetal aan te lopen.

Renske schraapte haar keel. 'Maar als zij weg zijn, moeten wij nog even praten.'

Hij draaide zich om keek haar vragend aan.

Ze onderdrukte de neiging om met haar vinger in zijn arm te porren en zei zo kalm mogelijk: 'U heeft gelogen.'